

Warszawa, dn. 28 stycznia 2005 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-445831 -IV/03/KK

00-090 Warszawa Tel. centr. 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 827 64 53

Pan
Andrzej Kalwas
Minister Sprawiedliwości
Al. Ujazdowskie
00-950 Warszawa

W związku ze skargą przesłaną na ręce Rzecznika Praw Obywatelskich pragnę zwrócić uwagę Pana Ministra na problem pojawiający się na gruncie stosowania przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz.U. Nr 179, poz. 1843).

Otóż, jak stanowi art. 18 ust. 1 wyżej wymienionej ustawy, osoby, które przed dniem 17 września 2004 r. (czyli przed dniem wejścia w życie omawianego aktu normatywnego) złożyły skargę do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, zarzucając naruszenie prawa do rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie, o którym mowa w art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, mogą - w okresie 6 miesięcy (licząc od wspomnianej daty wejścia ustawy w życie) - wnieść skargę o stwierdzenie przewlekłości postępowania właśnie na podstawie przepisów ustawy o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki. Warunkiem dopuszczalności takiej skargi jest jednakże to, by skarga do Trybunału została wniesiona w toku postępowania, które - w ocenie strony - było prowadzone opieszale, a także to, by Trybunał nie wydał jeszcze postanowienia w przedmiocie dopuszczalności owej skargi.

Nie ulega wątpliwości, że przytoczona regulacja ma charakter przejściowy i może znaleźć zastosowanie wyłącznie w okresie pierwszych 6 miesięcy obowiązywania ustawy o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki. Kontrowersyjnym okazuje się być natomiast katalog przesłanek, od spełnienia których art. 18 ust. 1 uzależnia możliwość wystąpienia ze skargą o stwierdzenie przewlekłości postępowania.

Z informacji przekazanej Rzecznikowi wynika, iż badając dopuszczalność skargi wniesionej w oparciu o analizowany przepis sądy sprawdzają również, czy postępowanie, którego skarga ta dotyczy, jest nadal w toku czy też zostało już zakończone, przy czym stwierdzenie tej drugiej okoliczności skutkuje zazwyczaj odrzuceniem skargi. Przykładem może być chociażby postanowienie wydane w dniu 6 stycznia 2005 r. przez Sąd Apelacyjny w Warszawie (sygn. akt I S 56/04).

Tymczasem nie da się ukryć, że art. 18 ust. 1 mówi *expressis verbis* jedynie o dwóch warunkach, jakie muszą zostać spełnione, aby strona mogła skorzystać ze środka wprowadzonego przez ustawę z dnia 17 czerwca 2004 r. Mianowicie, strona może żądać stwierdzenia przewlekłości danego postępowania sądowego, jeśli tylko w trakcie tego postępowania wniosła do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka skargę zawierającą analogiczny zarzut i jeżeli Trybunał nie wypowiedział się dotąd w kwestii dopuszczalności tejże skargi. Nie ma tu zatem wprost postawionego wymogu, ażeby skarga wnoszona na podstawie art. 18 ust. 1 dotyczyła toczącego się postępowania. I choć art. 5 ust. 1 wskazuje, iż skarga o stwierdzenie przewlekłości określonego postępowania winna być wniesiona w trakcie tego postępowania, to wprowadzanie takiego samego warunku także w przypadku skarg, o których mowa w art. 18 ust. 1, wydaje się być nieuzasadnione.

Jak to już przecież podniesiono powyżej, art. 18 jest przepisem przejściowym. Jego celem było rozszerzenie zakresu zastosowania ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. również na te wypadki naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, które miały miejsce przed dniem wejścia w życie przywołanej ustawy (tj. w okresie, kiedy nie istniał żaden środek krajowy, za pomocą którego strona mogła uzyskać ochronę prawną w interesującym nas tutaj zakresie). Krótko mówiąc - zadaniem art. 18 ust. 1 było objęcie kognicją polskich sądów i tych spraw, których dotyczyły skargi skierowane do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka przed dniem 17 września 2004 r.

Stąd też właśnie, w opinii Rzecznika Praw Obywatelskich, art. 18 ust. 1 ustawy o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki nie powinien być interpretowany przez pryzmat wspomnianego art. 5 ust. 1. *Ratio legis* rozważanego unormowania w sposób oczywisty przemawia bowiem za tym, aby - niezależnie od tego, czy postępowania, którym zarzucana jest przewlekłość, zostały w międzyczasie zakończone - skargi o stwierdzenie przewlekłości mogły złożyć wszystkie te osoby, które wcześniej były zmuszone występować do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

Mając to na względzie - w oparciu o art. 12 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn. Dz.U. z 2001 r., Nr 14, poz. 147) - zwracam się do Pana Ministra z prośbą o zajęcie stanowiska odnośnie poruszonego zagadnienia.

Z wyrazami szacunku

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

/-/Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich